

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ**

Кафедра філософії, права та соціально-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри філософії, права та
соціально-гуманітарних дисциплін
_____ Т.В. Гаврилюк
«30» серпня 2022 року

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ
КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ**

з навчальної дисципліни

СОЦІОЛОГІЯ

для студентів заочної форми навчання
спеціальності: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Розглянуто і схвалено на засіданні
кафедри філософії, права та
соціально-гуманітарних дисциплін,
протокол від «30» серпня 2022 №1

Київ
2022 рік

Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт з дисципліни «Соціологія» для студентів заочної форми навчання для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня заочної форми навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»/Упорядники Г.Б. Черушева, Т. В. Гаврилюк – Київ: НАСОА, 2021. – 22 с.

Схвалено Вченою радою фінансово-економічного факультету НАСОА
Протокол від «31» травня 2022 року №1

Голова Вченої ради

_____

(В.В. Пархоменко)

©Черушева Г.Б.,
©Гаврилюк Т. В.
© НАСОА, 2022 рік

Зміст

Вступ

1. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт.....	4
2. Тематика контрольних робіт.....	9
3. Словник основних термінів для самостійного опрацювання.....	11
4. Література.....	17

В С Т У П

1. Методичні рекомендації до виконання контрольних робіт

Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів заочної форми навчання до написання та оформлення контрольних робіт

Спеціалісти економічного профілю крім фахової підготовки обов'язково мають оволодіти знаннями гуманітарного циклу. Однією з важливих форм вузівської навчальної роботи студентів у міжсесійний період є написання контрольних робіт. Контрольна робота з соціально-гуманітарних дисциплін допомагає студентам глибше засвоїти одну із соціальних проблем, опрацювати наукову та методичну літературу з обраної теми, навчитися досліджувати історичні джерела, виробляти навички самостійного аналізу соціально-економічних, політичних і інших проблем, а також навички систематизації матеріалу та вільного його викладення.

Контрольна робота – один із важливих видів самостійної роботи студентів. Термін виконання контрольних робіт визначається навчальним планом кожної спеціальності.

Студент обирає одну із запропонованих тем дисципліни (див. варіанти контрольних робіт).

На початковому етапі роботи над темою необхідно підібрати в бібліотеках писемні джерела й документи з проблеми, опрацювати наукову та навчально-методичну літературу (не менше десяти назв), скласти бібліографію за алфавітом у визначеній бібліографічними стандартами. Досліджуючи літературу, необхідно робити виписки найважливіших фактів, подій, теоретичних висновків тощо. Після аналізу інформаційного матеріалу потрібно скласти план до теми (вступ, 2-3 пункти основної частини, висновки). Згідно з планом систематизувати матеріал і приступити до написання контрольної роботи. Робота виконується українською мовою.

Обсяг контрольної роботи – 10-15 сторінок. На її обкладинці вказуються такі дані: Контрольна робота з курсу (*назва дисципліни*), ім'я та по-батькові студента, назва курсу, відділення, факультет, спеціальність, курс, група, номер залікової книжки. На першій сторінці вказується назва теми, план роботи. Пізніше, в тексті обов'язково потрібно наводити назву кожного пункту плану перед відповіддю на питання. У вступі варто охарактеризувати актуальність проблеми, сформулювати мету та завдання роботи, ступінь висвітлення проблеми в історичній літературі.

Контрольна робота оформлюється згідно наведеного зразку

В основній частині роботи необхідно розкрити зміст кожного питання, спираючись на джерельну базу та наукову літературу. Звернути увагу на те, що контрольна робота є логічним викладенням суті проблеми з елементами самостійного аналізу. Писати потрібно короткими, чіткими фразами, правильно оформлювати науковий апарат. Якщо наводиться цитата, її потрібно брати в лапки і давати посилання на джерело:

- на монографію: прізвище та ініціали автора, назва твору, том, місце видання, видавництво, рік видання, сторінка;
- на статтю журналу: прізвище та ініціали автора, назва статті, журнал, рік видання, номер, сторінки;
- на матеріали з архівів: назва документу, назва архіву, фонд, опис, справа, аркуш.

Посилання потрібно робити на тій же сторінці, де використана цитата, під текстом внизу, нумеруючи цитати порядковими номерами. Не варто зловживати цитатами, їх потрібно наводити для підтвердження думки студента, щоб навести точне формулювання чи наукове визначення тощо. Разом з тим, робота не буде оцінена позитивно, якщо в ній зовсім відсутні посилання на джерельну базу і наукову літературу.

Відповідаючи на кожний пункт плану, необхідно не тільки описати основні події та їхню хронологію, але й проаналізувати та узагальнити їх,

охарактеризувати основні проблеми з теми, дискусійні точки зору щодо висвітлення подій в минулому і сьогодні, розкрити нове бачення проблеми. Через весь текст контрольної роботи має проходити власна точка зору студента. Кожний пункт плану обов'язково має закінчуватися стислими висновками. Всі теоретичні положення і висновки мають бути аргументовані, наведений фактологічний матеріал з відповідними посиланнями на першоджерела. Виклад теоретичного питання при необхідності можна доповнити ілюстративним матеріалом (картосхемами, таблицями тощо), які подаються в кінці або в тексті.

У заключній частині роботи необхідно зробити висновки по всій темі, по можливості зв'язати їх із сучасними подіями та явищами, спробувати сформулювати рекомендації, що випливають із дослідження обраної теми. Далі йде список використаних джерел та літератури в алфавітному порядку. Звертаємо увагу на те, що потрібно вказувати лише ту літературу, якою студент дійсно користувався при написанні контрольної роботи, вказуючи при цьому використані сторінки.

В кінці роботи потрібно поставити свій підпис і дату написання.

Контрольна робота здається або надсилається студентом у деканат факультету не пізніше, як за місяць до сесії. Контрольну роботу перевіряє рецензент (викладач) і виставляє оцінку “зараховано” або “не зараховано”. Оцінки повідомляються студентам перед початком сесії. Якщо робота не зарахована, студент зобов'язаний врахувати зауваження рецензента і виправити текст.

Студент не допускається до іспиту або заліку, якщо його контрольна робота не зарахована.

При підготовці контрольної роботи в разі необхідності студент може звертатися за консультацією до викладача.

Процес підготовки та написання контрольної роботи студентом поділяється на кілька послідовних етапів:

1. *Самостійний вибір студентом варіанту завдання.*

2. Здійснення інформаційного пошуку джерел.
3. Опрацювання підбраного матеріалу.
4. Складання плану роботи.
5. Написання основного змісту контрольної роботи.
6. Укладання списку використаної літератури.
7. Оформлення контрольної роботи.

Зразок оформлення титульної сторінки

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПРАВА ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Контрольна робота
з дисципліни “Соціологія”**

Варіант № _____

студента(-ки) ____ курсу,
_____ групи,
прізвище, ім'я, по-батькові

Перевірив:

відмітка _____

2. Тематика контрольних робіт.

1. Передумови виникнення соціології як науки.
2. Наукові дискусії про предмет соціології.
3. Місце історії соціології в системі соціологічного знання.
4. Роль соціологічної науки у вирішенні проблем суспільного розвитку.
5. Зміни в сучасному українському суспільстві.
6. Головні етапи та тенденції трансформації українського суспільства.
7. Вплив сучасних технологій на розвиток суспільства.
8. Суспільство і природа.
9. Порівняльна характеристика формаційного й цивілізаційного підходів у соціологічному пізнанні суспільства.
10. Основні характеристики постіндустріального суспільства.
11. Сутність та специфіка сучасних соціологічних концепцій.
12. Основні положення теорії ролей.
13. Еволюція підходів до розуміння соціальної структури.
14. Теорія структурації Ентоні Гідденса.
15. Особливості розвитку соціологічної думки в Україні
16. Зміни соціально-професійної структури і майбутнє.
17. Соціальні інститути як чинники соціальної інтеграції.
18. Процеси інституціоналізації в сучасній Україні.
19. Особистість у системі соціальних зв'язків
20. Політичне самовизначення молоді.
21. Витоки соціологічної науки. Протосоціологічний період становлення соціологічного знання.
22. Становлення соціології як окремої науки. Соціологічні ідеї О. Конта.
23. Зміст еволюціоністської соціології Г. Спенсера.
24. Сутність матеріалістичної соціології К. Маркса.
25. Соціологічна думка на зламі XIX—XX століть.

26. Соціологічна концепція Е. Дюркгейма.
27. Сутність «розуміючої соціології» М. Вебера.
28. Об'єктивні й ірраціональні передумови російської воєнної агресії проти України.
29. Соціальні конфлікти на гендерних стереотипах.
30. Шлюби, розповсюджені в Україні.
31. Сутність та походження масової культури.
32. Вплив масової культури на життя сучасного українця.
33. Культура та цінності професії.
34. Молодь як соціальна спільнота.
35. Ціннісні орієнтації, потреби і самопочуття молоді
36. Соціологія і влада.
37. Корупція: історія та сучасність.
38. Суїцид як форма девіантної поведінки.
39. Типи ціннісних орієнтацій в сучасному українському суспільстві.
40. Порівняльний аналіз біологічного, психологічного та соціологічного пояснення девіантної поведінки.
41. Освіта як соціальний інститут. Функцій й цілі інституту освіти.
42. Оновлення освіти на рубежі ХХІ ст.: причини та головні тенденції.
43. Освіта й соціальна нерівність.
44. Родинні конфлікти: причини та наслідки.
45. Освіта як соціальний інститут
46. Принципи, функції, структура системи освіти в Україні.
47. Соціологія масових комунікацій
48. Тенденції розвитку інституту сім'ї
49. Міжособові відносини в родині.
50. Самореалізація особистості в сім'ї: основні напрями та проблеми
51. Релігія як суспільний феномен.
52. Соціологія релігії як галузь наукового знання
53. Особливості соціологічного вивчення релігії.

54. Місце соціології в системі наук про релігію.
55. Релігія та основні соціальні інститути суспільства. Складові компоненти релігійності
56. Політика в сфері релігії та релігійна ситуація в Україні.
57. Основні світові релігії та релігійні системи в Україні.
58. Особливість релігії як соціального феномена?

3. Словник основних термінів для самостійного опрацювання

1. **Аналітичне дослідження** – найглибший вид соціологічного аналізу, що ставить своєю метою крім опису досліджуваного явища ще й виявлення причин, що лежать в основі.
2. **Вибірка** - це множина об'єктів або подій, вибраних за допомогою визначеної процедури з генеральної сукупності для участі в дослідженні.
3. **Економічна система** - сукупність взаємозалежних економічних елементів, що утворюють економічну структуру суспільства.
4. **Економічна соціологія** – міжгалузевий науковий напрям, галузь соціологічного знання, що вивчає економіку як соціальний інститут, закономірності її розвитку та функціонування.
5. **Економічна сфера суспільства** - система економічних відносин, що виникає і відтворена в процесі матеріального виробництва.
6. **Економічні відносини** — відносини, що об'єктивно складаються між людьми, що беруть участь у суспільному виробництві, щодо виробництва, розподілу, обміну і споживанню засобів
7. **Емпірична соціологія** - це теорія, методика і техніка конкретних соціологічних досліджень

8. **Клас** – угруповання людей на основі нерівного становища щодо основних соціальних ресурсів, які визначають їхні життєві шанси, соціальні претензії та соціальні можливості спільно діяти.
9. **Культурний капітал** – це міра засвоєння індивідами пануючої культури в суспільстві в процесі освіти і самоосвіти.
10. **Культурні дослідження** – це галузь досліджень на перетині соціальних і гуманітарних наук (культурології, філософії культури, історії, мистецтвознавства, етнографії, антропології та ін.). Їй не притаманна яка-небудь єдність, є еkleктичною як на рівні теорії, так і відносно свого предмета. Інтерес культурних досліджень спрямований на різні сфери від економіки індустрій культури до літературно-критичного аналізу телевізійних програм.
11. **Масова культура** (або популярна культура) – це культура, сутність якої полягає в тому, що вона створюється з метою споживання, для розваг. Вона є масовою за обсягом, тобто за охопленням аудиторії, і за часом, тобто виробляється постійно, кожного дня. Ідея масової культури виникає ще в 20-х рр. ХХ ст. в межах концепції масового суспільства. Критики масової культури, наприклад, представники Франкфуртської школи, визначають її як тривіальну: комерціалізовану і пасивну.
12. **Мета соціологічного дослідження** – це модель очікуваного кінцевого результату (вирішення проблеми), який може бути досягнутий тільки за допомогою проведення дослідження. Орієнтація на поставлену в програмі мету служить необхідним критерієм ефективності вжитих теоретичних, методичних, організаційних процедур.
13. **Методи дослідження** - (гр.. methodos) спосіб пізнання, дослідження явищ природи і суспільного життя. Це також сукупність прийомів чи операцій практичного або теоретичного освоєння дійсності, підпорядкованих вивченню конкретного завдання.
14. **Молодіжна політика** — певна система ідей, теоретичних положень стосовно місця, ролі та перспектив молоді в суспільстві, закріплених у законодавчих,

нормативних актах, інших документах, а також діяльністю суб'єктів молодіжної політики щодо втілення цих теоретичних положень у реальність.

15. **Молодіжна субкультура** – будь-яке об'єднання молоді, що має власні елементи культури, а саме: мову (сленг), символіку (зовнішня атрибутика), традиції, норми та цінності.
16. **Мблодь** — соціально-демографічна група, відокремлена на основі сукупності вікових характеристик і особливостей соціального стану.
17. **Моногамія** – форма шлюбу, в якому кожному з подружжя дозволяється мати тільки одного партнера в будь-який відрізок часу.
18. **Описове дослідження** застосовується у випадку дослідження великої спільності людей, що відрізняються різноманітними характеристиками. Таке дослідження проводиться на базі методично апробованого інструментарію.
19. **Особистість** - це найвищий ступінь духовного розвитку людини, що являє собою стійку сукупність соціально вагомих якостей, які характеризують індивіда як унікальну суб'єктивність, здатну освоювати і змінювати світ.
20. **Позитивізм** – це філософська течія, представники якої єдиним джерелом знання вважали емпіричні дані, заперечували пізнавальну цінність теоретичного мислення, філософських знань.
21. **Полігамія** – форма шлюбу, в якому особа може одночасно мати більше ніж одного шлюбного партнера.
22. **Потреби особистості** – в узагальненому виді це необхідність у чомусь, що забезпечує його існування й збереження.
23. **Програма соціологічного дослідження** - є науковим документом, що містить схему логічно обґрунтованого переходу від загальних теоретичних уявлень про досліджуване соціальне явище, до використання інструментарію і виконання дослідницьких процедур (збирання, обробки та аналізу інформації). Програма визначає проблему, мету, завдання дослідження, методи їх вирішення, а також основні шляхи й форми впровадження в практику очікуваних результатів. Програма, як правило, включає в себе наступні розділи:

- 24. Розвідувальне дослідження (пілотажне)** використовується як попередній етап масштабних досліджень. Охоплює невеликі обстежувані сукупності й ґрунтується на спрощеній програмі й методиці.
- 25. Сім'я або родина** - соціальна група, яка складається з людей, які зазвичай перебувають у шлюбі, їхніх дітей (власних або прийомних) та інших осіб, поєднаних родинними зв'язками з подружжям, кровних родичів, і здійснює свою життєдіяльність на основі спільного економічного, побутового, морально-психологічного укладу.
- 26. Соціалізація** – це складний і тривалий процес включення індивіда до системи соціальних зв'язків та відносин, його активної взаємодії з оточенням, у результаті якої індивід засвоює зразки поведінки, соціальні норми і цінності, необхідні для його успішної життєдіяльності у даному суспільстві.
- Соціалізація – це комплексний процес та результат засвоєння й активного відтворення людиною соціально-культурного досвіду (знань, цінностей, норм, моралі, традицій тощо) на основі її діяльності, спілкування і відносин, обов'язковий фактор розвитку особистості.
- 27. Соціальна група** – відносно стійка, історично сформована сукупність людей, об'єднаних на основі загальних соціально значущих ознак.
- 28. Соціальна мобільність** – міжгрупова або просторова рухливість населення, його здатність (готовність) до соціальних переміщень.
- 29. Соціальна роль** — типова поведінка людини, пов'язана з її соціальним статусом, яка не викликає негативної реакції соціального середовища.
- 30. Соціальна система** - цілісне утворення основним елементом якого є люди, їхні зв'язки, взаємодії й відносини, соціальні інститути й організації, соціальні групи й спільності, норми й цінності.
- 31. Соціальна стратифікація** - поділ суспільства на вертикально розташовані соціальні групи й верстви (страти), (касти), які відрізняються між собою престижем, освітою, владою й т.д.

32. **Соціальна функція** – це роль, яку виконує той чи інший елемент соціальної системи (соціальний інститут, соціальний процес, соціальні дії) в суспільстві або ж в соціальній спільноті.
33. **Соціальне** – це сукупність тих чи інших властивостей і особливостей, які виявляються в конкретних умовах між індивідами і спільнотами в процесі сумісної діяльності (взаємодії).
34. **Соціальний закон** - об'єктивний і повторюваний причинний зв'язок між соціальними явищами та процесами, які виникають внаслідок масової діяльності людей.
35. **Соціальний конфлікт** – зіткнення інтересів двох чи більшої кількості індивідів, соціальних груп.
36. **Соціальний процес** – соціальні, політичні і духовні процеси, що мають прогресивну або регресивну спрямованість, які впливають на стан системи і підсистем.
37. **Соціальний статус** - це первинний елемент у соціальній структурі суспільства, що розкриває місце особистості в соціальній структурі суспільства.
38. **Соціальний статус особистості** – це її позиція в соціальній системі, пов'язана з належністю до певної соціальної групи чи спільноти, сукупність її соціальних ролей та якість і ступінь їх виконання.
39. **Соціальні відносини** – самостійний, специфічний вид суспільних відносин, які виражають діяльність соціальних суб'єктів, зумовлену їх неоднаковим становищем у суспільстві та роллю в суспільному житті. Соціальні відносини відносно стійкі і самостійні зв'язки між індивідами і соціальними групами.
40. **Соціальні інститути** (від латинського – установа, установа) – це історично сформовані стійкі форми організації спільної діяльності людей, покликані забезпечити надійність, регулярність задоволення потреб особистості, соціальних груп, суспільства в цілому.
41. **Соціологічне дослідження** - це система логічних і послідовних методологічних, методичних та організаційно-технічних процедур для

отримання наукових знань про соціальне явище, процес. Соціологічне дослідження являє собою систему теоретичних і емпіричних процедур.

42. **Соціологія** – наука про розвиток і функціонування суспільства, соціальних відносин і соціальних процесів, механізмів і принципів їхньої взаємодії.

43. **Соціологія конфлікту** - це галузь соціології, що вивчає природу, механізми виникнення та розгортання, а також способи попередження та розв'язання соціальних конфліктів.

44. **Соціологія культури** – спеціальна соціологічна теорія, яка вивчає закономірності функціонування культури в суспільстві. Сам термін культура (“cultura”) з'явився у Стародавньому Римі і означав для римлян не що інше як обробку землі, вирощування.

45. **Соціологія молоді** – це галузь соціології, яка досліджує соціальну демографічну спільність суспільства, що перебуває у процесі переходу від дитинства до дорослого життя і переживає стан сімейної та поза сімейної.

46. **Соціологія освіти** - галузь соціології, що вивчає освіту як соціальний інститут, її функції в суспільстві та взаємозв'язок з іншими інститутами.

47. **Соціологія сім'ї** – це галузь соціологічної науки, котра вивчає формування, розвиток і функціонування сім'ї як малої групи людей і як соціального інституту за конкретних культурних і соціально-економічних умов, її місце і посередницьку роль у суспільстві, взаємодію з іншими соціальними групами та інститутами, з особистістю.

48. **Соціологія релігії** - це галузь соціології, що вивчає релігію як соціальний інститут у взаємодії з іншими соціальними інститутами в суспільстві, як соціальне явище, як важливу структурну складову суспільства в різних її соціальних проявах і на різних соціальних рівнях. Предметом вивчення соціології може бути як релігія в цілому, так і окремі її компоненти: релігійна свідомість, релігійні культи, відносини, організації та інститути в їхньому взаємозв'язку й у зв'язку з іншими складовими соціальної структури суспільства.

49. **Співжиття (конкурбінат)** – це коли двоє людей живуть разом, маючи між собою сексуальні стосунки, але не одружуються.
50. **Структура соціології** - це певний спосіб упорядкування системи знань про суспільство.
51. **Субкультура** – система цінностей, установок, способів поведінки і життєвих стилів певної соціальної групи, яка відрізняється від пануючої в суспільстві культури, хоча і пов'язана з нею. В сучасному суспільстві існує багатоманітність таких субкультур (це культури різних соціальних груп: вікових, професійних, територіальних, поселенських і т.д.), однак, в соціології це поняття знаходить найбільше застосування при дослідженні молоді і девіантності. Наприклад, вважається, що завданням деліквентних або злочинних субкультур є розв'язання проблем, з якими стикаються їх члени. В приналежності до субкультури вони вбачають деяку компенсацію своєї “невдачі” у звичайному суспільстві.
52. **Теоретична соціологія** - створює теорії, концепції, парадигми, пояснює поняття, категорії соціології.
53. **Функціоналізм** визначає освіту як соціальний інститут суспільства, а його провідну функцію - підтримання зв'язку між особою і суспільством заради цілісності останнього.
54. **Ціннісні орієнтації** – це системно зв'язані ціннісні уявлення про світ, які регулюють вчинки й дії людини
55. **Шлюб** – це визнаний і схвалений суспільством союз між двома дорослими індивідами.

4.Рекомендована література

Базова:

1. Горлач Н., Кремень В. Волович В. Соціологія. Підручник. – К: Центр навчальної літератури. 2019. -808 с.
2. Загальна соціологія: [хрестоматія] / концепція, упоряд., перекл. А.В. Фурман, В.С.Біскуп, О.С. Морщакова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 354с.

3. Підлісний М.М. Соціологія молоді: навчально-методичний посібник денної форми навчання. – Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. – 92с.
4. Соціологія: навчальний посібник для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко — Київ : ДУТ, 2019. — 235 с.
5. Соціологія: Підручник / За ред. докт. соціол. наук, проф. В.М. Пічі. - 4-те видання, виправлене. - Львів: "Магнолія 2006". 2009. с. 293
6. Теорія та практика соціологічних досліджень: соціологія та психологія: Навчальний посібник/Упорядники: Г.Б.Черушева, В.В.Турбан, В.В.Бушанський. За заг ред. Г.Б.Черушевої.- К.: "Видавництво Дельта", 2011.- 85 с.

Додаткова

1. Болтівець С. Молодь як об'єкт ювенологічних досліджень.- // психологія і суспільство. – 2018. - №4. – С. 94-106
2. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том 1. Історія становлення та розвитку. .- Київ: Інститут соціології НАН України, 2018. - 526 с.
3. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том Спогади інтерв'ю статті.- Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. - 345 с.
4. Гантінгтон С. Політичний порядок у мінливих суспільствах.- Київ: Наш формат, 2020. - 448 с.
5. Гончарук-Чолач Т. В., Джугла Н.В. Політична соціологія: навчальний посібник / За ред. Гончарук-Чолач Т.В. – Тернопіль: Видавничополіграфічний центр «Економічна думка ТНЕУ», 2018.-250 с.
6. Гуменюк Л.Й. Соціологія: Хрестоматія (від першоджерел до сучасності). У 2-х томах. – Т.1. – Львів: ЛьвДУВС, 2019. – [Електронний ресурс]

7. Гвоздецька Б., Рюль В., Варга Н. Соціологія: методичні матеріали до самостійної роботи : навчально-методичний посібник . Ужгород, 2021. – 111 с
8. Лепський М.А. Нариси розвитку соціологічної думки у Нижній Наддніпрянщині (1860-1917 рр., 1970-1990 рр. ХХ ст.).- Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2018. - 262 с.
9. Ляшенко Н.О. Соціологія сім'ї : конспект лекцій для студентів спеціальності 054 «Соціологія» у 2-х частинах. Ч. I. Сім'я як соціальний інститут / Н.О. Ляшенко, Н.М. Семке. – Харків : НТУ «ХП», 2018. – 96 с.
10. Пилипенко В. Соціальний діалог і трансформаційні зміни в Україні. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2018. – 184 с.
11. Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання. Матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. «Проблеми розвитку соціологічної теорії: Спільноти: суспільна уява і практики конструювання», 18- 19 квітня 2019 р., (м. Київ) / Наукове видання / Київський національний університет імені Тараса Шевченка [під ред. к. ф.- м. н. Горбачика А. П., д. соц. н. Куценко О. Д., д. соц. н. Судакова В. І., д. соц. н. Мазурика О. В. д. соц. н. Петрушиної Т. О. к. ф.-м. н. Сидорова М. В.-С.]. – К.: Логос, 2019. – 240 с
12. Райт Е.О. Підходи до класового аналізу: колективна монографія.- Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. - 287 с.
13. Соціологія: теорії середнього рівня: навчальний посібник / за наук. ред. Ю. Ф. Пачковського [Н. В. Коваліско, Т. Д. Лапан, Н. Й. Черниш та ін.]. Київ : «Каравела», 2020. 356 с.
14. Соціологія // Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій) з навчальної дисципліни для денної форми навчання – Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2019. – 157с.
15. Титаренко О. О. Соціологія : навчальний посібник / О. О. Титаренко. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 210 с.

16. Українське суспільство: що знаємо, чого не знаємо і чого уникаємо? – К.: Ін-т соціології НАН України, 2018. – 152 с.
17. Методологія і методи соціологічних досліджень в Україні: історія та сучасні проблеми. До 70-річчя В. Паніотто за наук. Ред.. В.С. Бакірова, Є.І. Головахи. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2017. – 208 с.
18. Cherusheva G, Parkhomenko V. Education migration: the socio-cultural, psychological and pedagogical aspect *Kompetencje społeczne w procesie redukcji deficytów i rozwiązywania problemów jednostek i wspólnoty.* / Redakcja naukowa M.Szyszka, M. Archacka. Wydawnictwo naukowe Akademii WSB. Dąbrowa Górnicza. 2019. С.121-132
19. Cherusheva, H. B., & Parkhomenko, V. V. (2021). Socio-Economic Aspects of Economic Culture of Financial and Credit Specialists. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 4, XX–XX. Doi: 10.31767/su.4(95)2021.04.XX.
20. Соціокультурний аналіз проблеми навчання іноземних студентів в Україні / В.В.Пархоменко, Г.Б.Черушева //Бізнес-аналітика в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2018. С. 168-172.
21. Черушева Г. Б., Синяков А. В. Актуальні проблеми профорієнтаційної роботи закладів вищої освіти: соціально-економічний контекст. *Статистика України*. 2020. № 2–3. С. 107–116.
22. Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. Польща як пріоритетна країна освітньої міграції української молоді (публікується англійською мовою). *Статистика України*. 2021. № 1. С. 87-94
23. Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. Соціалізація іноземних студентів у соціокультурних умовах України. Матеріали науково-практичної конференції, м. Київ, НДІ психології АПН України, травень 2020.
24. Черушева Г. Б., Пархоменко В. В. Соціальна відповідальність як важливий чинник професійної підготовки економічних кадрів.//Актуальні дослідження в соціальній сфері: матеріали п'ятнадцятої міжнародної

науково-практичної конференції (м. Одеса, 18 травня 2020 р.) / гол. ред. В. В. Корнещук. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2020. С.146-149

25. Соціально-психологічні фактори професійного самовизначення особистості менеджерів /Черушева Г.Б., Синяков А.В.// Психологічні умови благополуччя персоналу організацій: тези I Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, 15–19 жовтня 2020 р. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2020. С. 312-315.
26. Черушева Г.Б., Пархоменко В.В. Методологічні підходи розвитку системи економічної освіти у формуванні економічної культури особистості// Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали вісімнадцятої міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 листопада 2021 р.) / гол. ред. В. В. Корнещук. – Одеса: ФОП Бондаренко М. О., 2021. – 138 с. (С.109-110)
27. Черушева Г. Б., Гетало А. Соціально-демографічний аналіз сім'ї як соціального феномену// Modern directions of the 8th International scientific and practical conference. Во Science Publisher. Chicago, USA. 2022. Pp. 630-639. URL: <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-modern-directions-of-scientific-research-development-26-28-yanvaryu-2022-goda-chikago-ssha-arhiv/>.
28. Havryliuk Tetiana, Lukashenko Maryna. Roman Catholicism in Ukraine: The Contemporary Situation, Social Acceptance, and Social Service, Occasional Papers on Religion in Eastern Europe: Vol. 40 : Iss. 3 , Article 5. [Міжнародна наукометрична база: Web of Science, фахове видання]
- Tetiana V. Havryliuk, Olexandr V. Horban, Ruslana V. Martych , Taras S. Tymoshenko, Anatolii A. Shapoval. Theological Anthropology: Open Questions of the Greek Spiritual Tradition Astra Salvensis, Supplement no. 1, 2020 [Міжнародна наукометрична база: Scopus, фахове видання].

13. Інформаційні ресурси

1. Журнал «Sociumas». URL: <http://www.sociumas.lt>
2. Інститут соціології НАН України. URL: <http://i-soc.kiev.ua>

3. Інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>
4. Київський міжнародний інститут соціології. URL: <http://www.kiis.com.ua>
5. Соціологія по-новому. URL: <http://socioline.ru/>
6. Український інститут соціальних досліджень. URL: <http://www.uisr.org.ua>
7. Центр Разумкова. URL: <http://www.razumkov.org.ua/ukr/index.php>
8. Центр соціологічних і політичних досліджень та технологій «Соціополіс» (Дніпро). URL: <http://www.spr.org.ua>
9. Электронной журнал «Экономическая социология». URL: <http://www.ecsoc.msses.ru>
10. Соціологія сім'ї та шлюбу. Гендерна соціологія. URL: <https://naurok.com.ua/lekciya-cociologiya-sim-ta-shlyubu-156335.html>
11. Танчин Ігор Соціологія. Навчальний посібник. <http://gmu.ks.ua/wp-content/uploads/2019/09/Sotsiologiya-uchebnik.pdf>
12. Особливості релігійного і церковно-релігійного самовизначення громадян УКРАЇНИ: тенденції 2000-2021рр. (Інформаційні матеріали) https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_Religiya.pdf
13. Прес-релізи та звіти. релігійна самоідентифікація населення і ставлення до основних церков України: червень 2021 року <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1052>